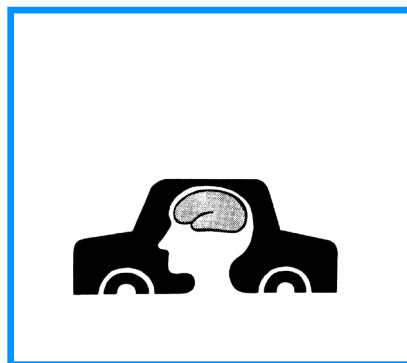

LÄKEMEDEL OCH BILKÖRNING

Professor, överläkare **Dorota Religa**

Trafikmedicinskt Centrum

Karolinska Institutet / Karolinska Universitetssjukhuset - Huddinge

Det är förbjudet att köra med ett narkotikaklassat ämne i blodet enligt trafikbrottslagen.

Förbudet gäller inte om du använder narkotikaklassade läkemedel av medicinska skäl i enlighet med läkarens ordination.

Ref: [Trafikfarliga läkemedel - Transportstyrelsen](#)

Trafikbrottslagen innebär att du kan dömas för rattfylleri och grovt rattfylleri om du har tagit

- narkotikaklassade läkemedel utan läkares ordination
- narkotikaklassade läkemedel enligt läkares ordination, men blivit så påverkad att du kör trafikfarligt
- ett läkemedel som inte är narkotikaklassat, men som påverkat dig så att du kör trafikfarligt.

Ref: [Trafikfarliga läkemedel - Transportstyrelsen](#)

Vad är trafikfarligt?

- ❖ **Trötthet**
- ❖ **Yrsel**
- ❖ **Synpåverkan**
- ❖ **Motorik**
- ❖ **Kognitiv påverkan**

Individuell bedömning!

Information

- Regelverket - Läkemedelsverkets författningssamling LVFS 2009:13, 2 kap 15 §
- "Vid förskrivning och utlämnande av läkemedel som kan påverka reaktionsförmågan och därmed förmågan att uppträda som trafikant eller utföra riskfyllt eller precisionskrävande arbete ska förskrivaren särskilt upplysa patienten om detta" och innebär således en ovillkorlig informationsskyldighet för förskrivande läkare
- "Trafikant" inte bara gäller förare av körkortspliktiga fordon utan även mopedister, cyklister, gångtrafikanter samt förare av arbetsmaskiner och dylikt
- Ansvaret för att inte köra om man är så påverkad av läkemedel att det innebär trafikfara regleras genom lagen om straff för vissa trafikbrott (Trafikbrottslagen - TBL). Förare som är så påverkad av "annat medel" (än alkohol) att det kan antas att han eller hon inte kan framföra fordonet på betryggande sätt döms för rattfylleri ("drograttfylleri")

Reflektion

- Hur informerar jag mina patienter om trafikfarliga läkemedel som jag förskriver?

Principer för läkemedelspåverkan på körlämplighet

- Själva läkemedelseffekten
- Grundsjukdomen (och eventuella andra samtidiga sjukdomar) som kan påverka trafiksäkerheten
- Läkemedelsmetabolism
- Alkohol, stress, dålig sömn
- Polyfarmaci gör bedömningen svårare - ytterst få studier (undantaget diabetes, smärta samt epilepsi)

Trafikvarningstext i produktinformationen

- Varningstriangeln är avskaffad sedan 2007
- Infördes på 70-talet då det inte fanns bipacksedlar
- Ett av flera skäl att avskaffa varningstriangeln till förmån för en mera utförlig trafikvarningstext på bipacksedlarna var att allt fler studier visat att patienter reagerar olika på samma läkemedel

Trafikvarningstext i produktinformationen

I läkemedlens produktresuméer (Summary of product characteristics, SmPC) finns idag information under punkt 4.7 "Effekter på förmågan att framföra fordon och använda maskiner".

Samma information finns under rubriken "Trafik" i FASS-texten.

Båda finns tillgängliga på webbplatsen för FASS. Produktresuméer finns också tillgängliga via Läkemedelsverkets webbplats.

Trötthet

- Mycket vanligt förekommande biverkan av läkemedel
 - Kan även vara en del av sjukdomsbilden
 - Kan, som i hypnotikagruppen, vara den önskade läkemedelseffekten
 - "Hang over" innebär ökad olycksrisk
-
- **Trötthet, oavsett orsak, ska innebära körförbud**
 - En trafikolycka som orsakats av förarens trötthet innebär i princip åtal för vårdslöshet i trafik

Kognition

- Vid läkemedelsbehandling som påverkar centrala nervsystemet
- Även vid rubbningar i elektrolytbalansen till exempel vid diuretikabehandling
- Nedsättning av kognitiva funktioner, där bland annat reaktionsförmågan ingår, anses i dag vara en mycket väsentlig orsak till trafikolyckor, speciellt hos äldre individer med nedsatt hälsa.
- Läkemedelsinverkan på kognitiva funktioner varar signifikant längre än vad självskattning av påverkan
- Flertal olika tester för screening av kognitiva funktioner

Benzodiazepiner

Z-läkemedel

Opiater och opioider

Benzodiazepiner

Det oftast funna läkemedlet hos trafikdöda och –skadade

Riskökningen 1,5 – 13,5 ggr beroende på substans etc.

Mångdubbelt ökad olycksrisk i kombination med alkohol

Kombination med andra CNS-läkemedel ökar olycksrisken

Benzodiazepiner (forts)

Mycket långsam tillvänjning

Ångestpatienter kör troligen inte bättre med läkemedel

Patienten känner sig inte påverkad trots test visar påverkan

Oxazepam verkar ha minst påverkan på körförmåga

.

Sömnmedel

Generellt gäller att undvika sömnmedel/insomningsmedel för de tas ju inte sällan mitt i natten och då ger nog alla preparat risk för kvardröjande effekt på morgonen.

Å andra sidan är dagtrötthet lika farligt vid bilkörning som alkohol och måste undvikas

Zolpidem

Bilkörning och andra aktiviteter som kräver skärpt uppmärksamhet ska undvikas åtta timmar efter intag

Samtidig användning av andra läkemedel som påverkar centrala nervsystemet, alkohol och andra substanser som påverkar den mentala förmågan bör undvikas

N02 Analgetika: Tramadol

- Förhöjd kramprisk har observerats och bör beaktas, speciellt för personer med tidigare stroke, skallskada eller alkoholmissbruk
- Vid kombination av tramadol med andra analgetika eller med andra läkemedel av centralt verkande typ är det vetenskapliga underlaget osäkert och stor försiktighet är påkallad. För att förstärka den analgetiska effekten av tramadol kombineras ofta behandlingen med ett annat "trafikfarligt" (det vill säga ett som har trafikvarningstext) läkemedel

N02 Analgetika - sammanfattning

- En klinisk tumregel är att man inte ser en negativ inverkan av analgetikamedicinering vid långtidsbehandling men däremot vid engångsdoser, insättande av läkemedel och dosjusteringar
- Stabil underhållsdosering av starka långsamt frisättande (depåberedningar) analgetika utgör inte hinder för bilkörning, men individuell bedömning måste ske med tanke på biverkningar, övrig medicinering och grundsjukdom
- I litteraturen föreslås **minst en veckas stabil dosering** och **minst ett dygns körförbud vid extradoser**
- En allmän rekommendation efter engångsbehandling vid operativa ingrepp om ett dygns bilkörningskarens bör vara rimligt

A10 Diabetesmedel

- Såväl hyperglykemi som hypoglykemi påverkar kognitiva funktioner, vilka i sin tur är av största betydelse för säkerheten vid bilkörning.
- Vid hyperglykemi (blodglukos > 15 mmol/l, både typ 1- och typ 2 diabetes) ser man vid upprepade mätningar över tid ofta förlångsamning av hjärnans processhastighet

A10 Diabetesmedel

Rekommendationer: Patientens kunskap om hypoglykemisymtom är mycket viktig för att kunna undvika bilkörning vid hypoglykemi

Egenmätning av glukos inför bilkörning är att rekommendera för alla, inte bara för yrkesförare (körkort grupp II och III, samt taxi) där egenmätning av glukos inför och under färd numera är ett krav. **Under tiden som upptitrering av läkemedel pågår eller vid dosjusteringar uppåt bör patienten ha körförbud till dess att utvärdering gjorts**

Hur gör man i praktiken?

Karolinska
Institutet

- Identifiera och upplys om potentiellt farliga läkemedel
- **En vecka körförbud = observera sig själv hur man reagerar**
- Hitta likvärdiga läkemedel för sjukdomen med mindre risk
 - FASS-texterna, bokkapitlet i Läkemedelsboken
- Generella åtgärder för att minska olycksrisker kapitel av Religa D, och Johansson B,
- https://lakemedelsboken.se/kapitel/lakemedelsanvandning/trafik_riskfyllt_arbete_och_lakemedel.html
- Och Transportstyrelsen
- <https://www.transportstyrelsen.se/sv/vagtrafik/korkort/har-korkort/villkor-och-medicinska-krav/trafikfarliga-lakemedel/>
- INFO om läkemedel
- **Läkemedelsupplysningen** Telefon: [0771-46 70 10](tel:0771-467010) (målgrupp allmänheten)
- <https://lakemedelsverket.se/malgrupp/Allmanhet/Lakemedelsupplysningen/>

Läkemedel och bilkörning

Hej!

Jag har fått ett smärtstillande läkemedel utskrivet. Får jag köra bil när jag har tagit det läkemedlet?

24 Sep 2019

Följ inlägget

0 följare

Hej!

LÄKEMEDELSVERKET
SWEDISH MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Det finns inget förbud mot att köra bil när man tar läkemedel av medicinska skäl på ordination av en läkare. Du är själv ansvarig för att bedöma om du kan framföra ett fordon trafiksäkert.

- I bipacksedeln som följer med förpackningen kan du läsa hur läkemedlet kan påverka din körförmåga.
- På vår webbsida [Läkemedel och bilkörning](#) finns viktig information om vilka symtom du måste vara extra uppmärksam på om du tänker ge dig ut i trafiken.

Vad säger trafikbrottslagen?

Är du inblandad i en trafikolycka eller uppmärksammas i en poliskontroll kan du dömas för rattfylleri om du är påverkad av medicinen så du kör trafikfarligt. En bra tumregel är att aldrig köra bil om du känner dig påverkad av läkemedel eller om andra anser att du är påverkad. [Hos Transportstyrelsen kan du läsa](#)